

“ดับไฟในใจ”

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ (เย็น)

วันนี้เป็นวันพระแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ ตรงกับวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” ทีนี้เรามาพิจารณาดู มันเป็นไปได้ไหมที่ไม่มีโรค ทำไมท่านถึงตรัสเช่นนั้น ต้องมาพิจารณาดู พุทธพจน์บทนี้ที่ท่านหมายถึงอะไร ทีนี้มีอีกบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า “พยาธิ ชัมโมมหิ พยาธิง อะนะติโต เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จะล่องพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้” มันจะไม่ขัดกันหรือ การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ มันจะไม่ขัดกันหรือ จริงๆแล้วพุทธพจน์ทุกบททุกบาทเป็นเอกภาพ เป็นหนึ่งเดียวไม่ขัดกัน ธรรมชาติของร่างกายนี้ มีความเกิดขึ้นมาแล้วก็ต้องมีความแก่ ความเจ็บ ความตายเป็นธรรมดา หนีไม่พ้น ทุกรูปนามที่ได้ อัตราร่างกายนี้มาแล้ว ย่อมหนีความแก่ความเจ็บความตายไปไม่พ้น เขาเรียกว่าสังขารธรรม คือความจริงนั่นเอง อันนี้เป็นความจริงของร่างกาย ทีนี้เวลาเจ็บขึ้นมาก็ต้องไปหาหมอ ไปโรงพยาบาลเพื่อรักษาโรค จึงมีโรงพยาบาล รัฐบาลจึงมีนโยบายให้มีโรงพยาบาลอำเภอ สมัยก่อนเรียกว่าโรงพยาบาลอำเภอ โรงพยาบาลจังหวัด เดียวนี้เปลี่ยนมาเป็นโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ แล้วก็ต้องทุกตำบลต้องมีสถานอนามัยไว้เพื่ออะไร ก็เพื่อรักษาคนที่เจ็บนั่นเองคนที่ป่วยนั่นเอง ไม่มีไม่ได้หรือ ก็ไม่ได้ เพราะว่าอะไร เพราะว่าทุกรูปทุกนามมนุษย์ย่อมมีความเจ็บป่วยเป็นธรรมดา จะล่องพ้นความเจ็บความป่วยไปไม่ได้ มันเป็นเรื่องจริงเป็นความจริงของร่างกาย การเจ็บป่วยนั้นมันบอกถึงสภาวะธรรมอันหนึ่งที่ธาตุนั้นมันไม่สมดุล มันเสื่อมสภาพแล้วก็ต้องรักษาต้องแก้ไข จึงต้องมีโรงพยาบาลมีสถานอนามัย เพื่อรักษาคนเจ็บ ทีนี้ไม่ว่าแพทย์พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือแม้แต่ตัวเราเอง ถ้าพิจารณาว่า เมื่อเห็นผู้อื่นเขาเจ็บป่วยขึ้นมา ก็น้อมเข้ามาพิจารณาตนว่า กายนี้ก็หนีไม่พ้นที่จะต้องเจ็บเช่นเดียวกันกับท่าน เมื่อท่านมีความเจ็บเรอนาคตก็ต้องมีความเจ็บ จะเป็นโรคอะไรก็แล้วแต่ โรคใดโรคหนึ่งหนีไม่พ้น อันนี้เขาเรียกว่าโอปะนะยิโก น้อมมาใส่ตน ที่เราสวดมนต์ สวากขาโต ณะกะวะตา ชัมโม พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว สันทิฏฐิโก ผู้บรรลุจะพึงเห็นได้เอง เอหิปัสสิโก ควรมาพิสูจน์มาดู

เกิด โอปะนะยิโก น้อมเข้ามาสู่ตนมาพิจารณาตน คือภายในนี้ บังคับตั้ง เวทิตัพโพ
วิญญูหิติ วิญญูชนผู้บรรลุลหรรณยอมรู้เห็นเฉพาะตน ไม่มีผู้อื่นจะไปรู้เห็นแทนได้
เพราะนั่นการสวดมนต์นั้น ท่านสอนวิธีการปฏิบัติธรรมนั่นเอง สวากขาโตนี้สอนวิธี
ปฏิบัติธรรมนั่นเอง ให้รู้จักโอปะนะยิโกเพื่ออะไร เพื่อเห็นกระแสแห่งสังขารธรรม เช่น
เห็นคนป่วย เมื่อป่วยขึ้นมาเขาได้แสดงสังขารธรรมคือความจริงของรูปนี้ของภายใน ให้
เห็นว่าภายในนี้ยอมไม่คงที่ มีความเกิดขึ้นแล้วก็ต้องแก้ต้องเจ็บต้องตายเป็นธรรมดา การ
ที่เขาไม่คงที่เขาเรียกว่าไม่เที่ยง เป็นอนิจจัง ความไม่เที่ยงเป็นไปตามเหตุปัจจัย ไม่มีใคร
จะสามารถบังคับไม่ให้ไม่ได้ เมื่อเหตุปัจจัยพร้อมมูลถึงกาลเวลาที่ต้องเกิด นั่นคือ
อนัตตาบังคับไม่ได้ จึงไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวเรา เป็นเรื่องของธาตุเรื่องของภายใน
กระแสสังขารธรรมตรงนี้เขาปรากฏให้เห็น ผู้มีปัญหาจึงจะเห็น ผู้ไม่มีปัญหาหรือผู้ที่ถูก
อวิชาปกปิดเอาไว้ เป็นของถูกตัวถูกเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาแล้วก็คิดว่า ถูกป่วยถูกเจ็บถูกทุกข์
เมื่อเห็นว่าถูกป่วยถูกเจ็บถูกทุกข์ ก็จะเกิดความยินร้ายเกิดขึ้น ไม่อยากป่วยไม่อยากทุกข์ ก็
เลยยิ่งทุกข์ ทุกข์นี้เลยเป็นทุกข์ของใจ โรคกายเกิดขึ้นแล้ว โรคใจเกิดตามมา เหตุนั้น
พุทธพจน์จึงตรัสไว้ว่า “ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” คือโรคจิตไม่มีนั่นเอง
โรคของใจไม่มีนั่นเอง โรคของภายในรักษาอย่างไรก็หายชั่วคราวชั่วคราว ถ้าโรคที่
รักษาไม่หายก็ต้องรอภายในนี้สลาย อย่างเช่นความดันโลหิตสูง เบาหวาน ก็ไปจนถึงตาย
นั่นนะเพื่อประทั่งเฉยๆ ที่นี้โรคใจนี้รักษาหาย เมื่อรักษาหายก็เลยว่าเป็น ความไม่มีโรคเป็น
ลาภอันประเสริฐไป ทำไมเป็นลาภ ก็เพราะเหมือนเราได้ทรัพย์สมบัติอันหนึ่ง เขาเรียก
อริยทรัพย์ ทรัพย์นี้เป็นผู้ที่สมบูรณ์มั่งคั่งด้วยอริยทรัพย์ การสมบูรณ์มั่งคั่งด้วย
อริยทรัพย์นี้คือผู้ที่นั่นไม่ทุกข์ จึงเป็นลาภอันประเสริฐ โรคกายไม่สามารถจะหายขาด
ได้ในบางโรค แต่โรคใจนี้สามารถหายขาดได้ เหตุนั้นในพุทธพจน์ท่านจึงตรัสไว้ โรค
เหมือนดังหัวฝี กิเลสนี้เหมือนดังหัวฝี นี้เหมือนโรคอันหนึ่ง เหตุนั้นเมื่อผู้ที่มีปัญหาเมื่อ
เห็นความเจ็บขึ้นมา ต้องน้อมเข้ามาพิจารณาว่า ฐานะคนเจ็บก็ไม่ต้องการจะเจ็บป่วย
จริงไหม เขาไม่ต้องการหอรอก หรือใครต้องการ โยมต้องการกันไหม แต่ทำไมต้องเจ็บ
อะไรเป็นเหตุแห่งการเจ็บป่วยตัวนั้นนะ ก็เพราะภายในมีภายในจึงมีเจ็บ ไม่ใช่เฉพาะเรา
นะโรงพยาบาลสัตว์ยังมีเลย สัตว์ก็ยังมีเจ็บป่วยเหมือนกัน จึงมีสัตวแพทย์ เหตุนั้น
นี่เมื่อเราไม่ต้องการเจ็บ คนป่วยทุกคนไม่ต้องการเจ็บป่วย แต่ก็ต้องเจ็บป่วย บังคับมัน
ไม่ได้ไหม บังคับไม่ได้เหตุเพราะอะไร เพราะมีภายในเป็นตัวตั้ง เมื่อภายในเกิดขึ้นความเจ็บ

ก็ต้องตามมาเป็นผล บังคับมันไม่ได้ เมื่อบังคับมันไม่ได้ กายนี้จะเป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเราได้อย่างไร นี่เขาพิจารณาอย่างนี้ เมื่อเห็นความจริงของกายนี้ นี่ละก็น้อมเข้ามา กายเขากายเราก็เหมือนกัน กายเขากายเราก็เหมือนกัน กายเขาก็ต้องเจ็บหนีไม่พ้น จะพ้นความเจ็บไปไม่ได้ กายเราก็หนีความเจ็บไม่พ้นแต่จะเป็นโรคอะไรก็ได้แล้วแต่ อาจจะเป็นคนละโรค ก็หนีไม่พ้น ไม่เกิดครั้งใดก็ต้องครั้งหนึ่งในช่วงของชีวิตหนึ่งจริงไหม ไม่เป็นโรคนามากก็เป็นโรคน้อย เพราะฉะนั้นนี่เมื่อพิจารณาอย่างนี้ ของเขาก็ไม่อยากจะเจ็บแต่เขาก็หนีไม่พ้น เขายังบังคับมันไม่ได้ นั่นละกายนั้นจึงไม่ใช่ของเขา เราก็เช่นกันกายนี้ก็ต้องเจ็บ เมื่อบังคับมันไม่ได้ แล้วมันจะเป็นของเราได้อย่างไร นี่ให้น้อมมาพิจารณาเขาเรียกโอปะนะยิโก น้อมสภาวะธรรมภายนอกเข้ามาเทียบเคียงภายใน เมื่อ น้อมเข้ามาเทียบเคียงภายในจะเห็นความจริงคือสังขธรรมนั้น ความจริงตรงนั้นคือรูปทุกรูปเกิดขึ้นมาแล้วก็ต้องเจ็บ ต้องแก่ ต้องตายเหมือนกันหมด เมื่อเหมือนกันแล้วควรหรือที่จะรังเกียจซึ่งกันและกัน ควรหรือที่จะทะเลาะเบาะแว้งซึ่งกันและกัน ก็มันเหมือนกันนะ นี่ท่านจึงบอกว่าการแผ่เมตตา สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น นี่คือความหมาย คือความจริงนั่นเอง เมื่อเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เหมือนกันหมดแล้วควรหรือจะทะเลาะกัน ควรหรือจะรังเกียจกัน นี่ต้องพิจารณา เมื่อเห็นว่ามันเหมือนกันตัวนั้นคือสามัญลักษณะนั่นเอง เขาเรียกว่าสามัญลักษณะ ความเหมือนกันในความไม่เที่ยง ความไปตามเหตุปัจจัย คือต้องแก่ต้องเจ็บต้องตาย ความเป็นอนัตตาคือไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา แค่อาศัยเขาอยู่ อาศัยธาตุนี้อยู่เฉยๆ เมื่อเข้าใจความจริงตรงนี้เห็นความจริงตรงนี้ จะเห็นทั่วโลกเลย เหมือนกันหมด จึงมีความเมตตาต่อกันและกัน มีความปรารถนาที่จะให้สัตว์โลกพ้นจากกองทุกข์ เพราะสังขธรรมมันเป็นเหมือนกันตรงกัน เมื่อพิจารณาแล้ว นี่เขาเรียกว่าต้องรู้จักโอปะนะยิโก แม้แต่สัตว์ตาย เห็นสัตว์ตายก็พิจารณาสัตว์นั้นก็ต้องตายตามเหตุปัจจัยตามวิถีแห่งกรรมของเขา เราก็ต้องตายเช่นกัน บังคับไม่ได้ แล้วกายนี้จะเป็นของเราได้อย่างไร นี่น้อมเข้ามาพิจารณา กระแสแห่งสังขธรรมนั้นละ ที่เขาแสดงความจริงให้เห็นอยู่นั้น มันจะเปิดเผยให้สติปัญญานั้นเห็น ถ้าเรารู้จักโอปะนะยิโก รู้จักมีแยกภายในการพิจารณาความจริงของสิ่งนั้น กระแสสังขธรรมนั้นละเมื่อนายแสงเข้าไปสู่จิตนั้น จิตดวงนั้นประกอบด้วยสังขธรรมย่อมมีความสว่างไสว ความมืดไม่มี ความมืดก็คือโมหะอวิชชานั้นเอง ที่ปกปิดไม่ให้เห็นสัง

จรรยาตนเอง เพราะนั่นสังขารจะเกิดได้จึงต้องพิจารณา ให้เห็นความจริงของ
รูปนามขั้น ๕ นี้ รูปนอกรูปในกายนอกรูปใน เห็นเหมือนกันหมด เขาจะเปิดเผย
ความจริงให้เห็นหมด ผู้ใดใส่ใจพิจารณารู้จักเทียบเคียงนอกเทียบเคียงใน รู้จักน้อม
กระแสสังขารนั้นเข้ามาสู่ใจนั้น สอนใจนั้นบ่อยๆ ผู้นั้นมีอุปนิสัยที่จะบรรลุธรรมที่
จะเห็นธรรม ที่จะไม่เป็นโรค จึงตรงกับพุทธพจน์ว่า “ความไม่มีโรคเป็นลาภอัน
ประเสริฐ” โรคนี้โรคของใจ เมื่อใจนั้นไม่มีโรค ใจนั้นก็มีความสุข ถ้าใจนั้นเป็นโรคก็จะ
เป็นทุกข์ เหตุนั้นในอาทิตตปริยายสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้าสอนชฎิล ๓ พี่น้องพร้อมกับ
บริวาร ๑,๐๐๐ รูป สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน สิ่งทั้งปวงคืออะไร คือรูปปรสกลิ่นเสียง
สัมผัสธรรมารมณ์ คือความจำความคิดนั่นเอง เองง่ายๆ ตาหูจมูกลิ้นกายใจเป็นของ
ร้อน เมื่อสัมผัสกันขึ้นเขาเรียกว่าผัสสะ สัมผัสทางตาหูจมูกลิ้นกายใจก็เป็นของร้อน
แม้แต่ความรู้ที่เกิดก็เป็นของร้อน แม้แต่เวทนาที่เกิดเนื่องจากสิ่งเหล่านี้ คือสุขทุกข์เฉยๆ
ก็เป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร ท่านจึงบอก ร้อนเพราะราคคิ ไฟคือราคะ ร้อน
เพราะโทสคิ ไฟคือโทสะ ร้อนเพราะโมหคิ ไฟคือโมหะ เพราะนั่นสิ่งที่พูดให้ฟัง
ตั้งแต่ตาหูจมูกลิ้นกายใจ รูปปรสกลิ่นเสียงสัมผัสธรรมารมณ์ ตัวสัมผัสทั้ง ๖ แม้แต่
วิญญาณรู้ทางตาหูจมูกลิ้นกายใจ แม้แต่เวทนาที่เกิดทางตาหูจมูกลิ้นกายใจ เป็นของ
ร้อนก็เหมือนอะไร เหมือนเหล็กหรือน้ำ เมื่อเอาไฟใส่เข้าไป เหล็กกับน้ำนั้นเป็นของ
ร้อนไหม น้ำเดือดร้อนไหม (ร้อน) ร้อนเพราะไฟไหม ไฟคือราคะนั่นเอง ไฟคือ
โทสะนั่นเอง ไฟคือโมหะนั้นเอง ถ้าสิ่งเหล่านี้จะเย็นจะอย่างไร ก็ต้องดับไฟ ดับ
ราคะดับโทสะดับโมหะนั้นเอง ที่นี้ราคะโทสะโมหะมันเกิดได้อย่างไร ตัวโมหะก็คือตัว
อวิชชา นั่นเอง มันเกิดเพราะอะไร เพราะความไม่รู้ความจริงของขั้น ๕ นั่นเอง ไม่รู้
ความจริงของรูปเวทนาสัญญาสังขารวิญญาณ เอาสรุปง่ายๆคือไม่รู้ความจริงในเรื่องกาย
กับใจเราเอง หลงสำคัญผิดยึดมั่นว่ากายกับใจนี้เป็นของกูตัวกู พูดแบบง่ายๆ เมื่อหลง
คิดว่าเข้าใจผิดว่าเป็นของกูตัวกู ไม่ได้พิจารณาใช้แยบคาย ก็เลยเวลาคิดก็กูคิด
เวลาจำก็กูจำ เวลารู้ก็กูรู้ เวลาทุกข์ก็กูทุกข์ เวลาสุขก็กูสุข เมื่อสิ่งไหนที่ว่าดีก็ปรารถนา
อยากได้เพื่อกู จึงเป็นภวตัณหาเกิด อยากได้ไม่อยากคืออยากมี เป็นภวตัณหาเกิด ตัณหาตัว
นี้หมายความว่า อยากได้เกินความเป็นจริง ที่นี้เวลาที่มันคิดว่าไม่ดี เวลาทุกข์เกิดอย่างนี้
ว่ามันไม่ดี ก็เลยไม่อยากได้ไม่อยากผลักไสมัน ก็เลยเป็นวิภวตัณหา ไม่อยากได้ไม่อยากมี
ไม่อยากอยู่ในสภาวะตรงนั้น เขาเรียกวิภวตัณหาเกิด ความรู้ไม่เท่าทันตรงนี้คืออะไร

ไม่รู้ว่่าสิ่งที่มันอยาก ที่สัมผัสอยู่มันดีไม่ดีมันเรื่องของสมมติ เรื่องของขั้น ๕ ไม่ใช่เรื่องของเรา ความไม่รู้ความจริงตรงนี้คือตัวโมหะอวิชชานั้นเอง เพราะนั้นตัวโมหะอวิชชา มันสนับสนุนทั้งซ้ายทั้งขวา ทั้งดีไม่ดีเห็นไหม เมื่อมีตัวนี้อยู่ ก็เลยมีหัวผีมีโรคอยู่ตลอด เมื่อมีผีมีโรคก็มีทุกข์จากหัวผี เหตุนี้การไม่มีโรคจึงเป็นลาภอันประเสริฐ เมื่อไหร่มีผี บ่งหนองออกให้ยารักษาโรค เมื่อนั้นก็ไม่มีทุกข์จากโรค จึงเป็นลาภอันประเสริฐ ที่นี้จะบ่งผีอย่างไร ก็ต้องดับไฟ ไฟคือราคะโทสะโมหะ ที่นี้จะดับอย่างไร ก็ต้องเจริญสติ สมาธิปัญญานั้นเอง สติคือความระลึกรู้ตัวเอง จะทำอะไร จะเดินจะเหินจะคู่จะเหยียด จะนั่งจะนอนจะอะไร ให้ตามระลึกรู้การเคลื่อนไหว แม้แต่คิดนึกก็ให้รู้คิดนึก มันคิดอะไร ถ้าอยู่เฉยๆก็หัดหายใจเข้า ให้รู้หายใจเข้า หายใจออกก็ให้ระลึกรู้ลมหายใจ ออก หายใจเข้าระลึกรู้ลมหายใจเข้า หายใจออกก็ระลึกรู้ลมหายใจออก ตลอดแล้วก็แล้วไป ระลึกรู้ได้ก็เอาใหม่ แล้วก็สังเกตมัน เวลาอะไรมันมากกระทบทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจก็สังเกตมัน เวลามันรู้อะไรขึ้นมา ก็สังเกตมัน มันมีปฏิกิริยาอย่างไร นี่สังเกตมัน ถ้ามันไปทางรักทางชังอยากได้อะไรอยากผลักใส ก็ให้รู้ทันที่มันค้นหาเกิด ถ้า ค้นหาเกิดก็ความหลงของกูตัวกูมีแล้ว ถ้ายังไม่รู้ก็ดูกลางอกมันร้อนไหม ถ้ามันร้อน หนักอึ้งแล้วก็ให้รู้ว่าไฟเกิดแล้วนะ รู้ไหมไฟมันเกิด พอไฟมันเกิดมันเผากลางอกนี่ร้อนเลย เราร้อนยังไม่พอนะคนเข้าใกล้เรากี่ร้อน เชื้อไหม หือ คนที่มีไฟเหมือนเตาไฟนี่ ไม่เชื่อลองไปดูก็ได้ ยกเทียบกับวัตรธรรมภายนอกนี้เอาเตาไฟนี้ เราเข้าไปใกล้รัศมีของเตานี้ร้อนไหม ร้อนไหม (ร้อน) เอ้อร้อน นั่นล่ะเหมือนกัน เหตุนี้ไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ เมื่อเผาใจดวงนี้มันร้อนระอุ คนที่เข้าใกล้เราเขาก็ร้อน นี่ทำไมจึงมาถาม เอ๊ะ ทำไมถึงใกล้เราแล้วเย็น แล้วทำไมใกล้คนนั้นแล้วร้อน หือ รู้ยังมันมีไฟอยู่ หือ เขาจะรู้ตัวเขาไหม ว่าไฟมันเผาแล้ว ส่วนใหญ่ไม่เห็นใจ ที่ไม่เห็นเพราะอะไร ก็เพราะอวิชชาโมหะนั้นมันปกปิดเอาไว้ ตัวเองไม่รู้แต่คนอื่นเขารู้แล้ว เหตุนี้แม้แต่ความคิดเหมือนกัน บางทีตัวเองชุ่นแล้วนี่ เจ้าตัวยังไม่รู้ตัวนะว่าตัวเองชุ่น แต่คนอื่นเขารู้แล้วมันชุ่น ขายขี้หน้าเลย เหมือนแก้ผ้าให้เขาดู เขาเห็นหมดทุกไส้ทุกพุงทุกขด อันนี้เขาเรียกว่าเจตปริญญานะ รู้จักรวาลจิตของสัตว์ เพราะฉะนั้นเหตุนี้ให้พิจารณา ให้ดี ให้ดับไฟซะ ฝึกสติตัวเอง สติคือความระลึกรู้ตัวเอง เมื่อเราระลึกรู้ว่ามันร้อนขึ้น ร้อนเป็นผลใช้ไหม เหตุคือไฟใช้ไหม ก็ดับไฟซะ ไฟคืออะไร โมหะคือ ราคะคือ โทสะคือ เพราะอะไรมันจึงเกิดได้ ก็เพราะมันหลงรูปนามกายใจนี้ว่าของกู ว่าเป็นตัวกูทั้งนั้นล่ะ

จริงๆของกุตัวกูมันอยู่ตรงไหน ก็อย่างพูดให้ฟังเมื่อกี้เนี่ย รูปบังคับไม่ให้มันแก่เจ็บตายได้ใหม่ เมื่อบังคับไม่ได้แล้วจะเป็นของกุตัวกูได้อย่างไร ความคิดเหมือนกัน คิดไปก็ดับไปบังคับให้มันอยู่ได้ตลอดใหม่ ความจำเหมือนกัน จำได้บ้างจำไม่ได้บ้างจะบังคับมันจำตลอดได้ไหม ถ้ามีโรคสมองเสื่อมจะให้มันจำได้ไหม นั่นละความจำมันมาจากธาตุมันเอง สมองมันเสื่อมมันก็จำไม่ได้ แล้วมันจะเป็นของเราได้อย่างไร ความรู้เหมือนกัน เมื่อรูปกระทบตาก็รู้ ถ้ารูปไม่กระทบตาจะให้มันรู้ทางตาได้ไหม ก็ไม่ได้สิอีกแล้วยังจะเป็นของเราได้อย่างไร นี่ให้รู้จักวิจยรูปนามตัวนี้ ถ้าวิจยมันแล้ว โมหัคคิไฟดวงนี้จะไม่มีการดับแล้วนะ จะมอดแล้วนะ เอน้ำเข้าไปดับมัน เข้าใจยัง น้ำคือสังขธรรมคือความจริงนั่นเอง ความจริงของขันธ ๕ เพราะนั้นใครอยากพ้นจากกองทุกข์ รู้ยังโยมทีนี้วิธีพ้นจากกองทุกข์ ไม่มาเกิดนะ หือ ต้องดับไฟนะถ้าจะไม่เกิดต้องดับไฟ ถ้าไม่ดับไฟก็ต้องไปเกิด เหมือนเชื้อตรงนี้ ไฟมันไหม้เชื้อตรงนี้ มันมีเชื้อต่อๆๆ มันก็เกิดแน่นอนต่อ มันไหม้จนไหม้บ้านหมด ถ้าไฟมันติดตรงนี้ไม่มีเชื้อต่อ มันจะไปต่อได้ไหม มันก็ดับหมด ฉันทโคฉันทนั้น ให้ดับไฟในใจซะ ดับไฟในใจก็คืออะไร รักษาโรคนั่นเอง โรคของใจนั่นเอง ยาที่จะรักษาโรคคือสังขธรรมคือความจริง เหตุนี้ค้นหาสังขธรรมให้เจอ ให้ยอมรับความจริงของสังขธรรมนั้น เขาเรียกว่าธัมมานุกาเวณะนั่นเอง อย่าฝืน ถ้าฝืนก็คือของกู คือตัวกู จริงใหม่ กูไม่ยอมมึงจะว่าอย่างไร นั่นละกูขึ้นแล้ว ไข่ใหม่ ลูกใหม่ มันยังกันตายก็ไข่ใหม่ ก็นั่นละต้องดับไฟในใจ นี่ตัวสติให้ฝึกมาก ถ้าไม่มีสติมันก็ไม่รู้ว่าไฟมันเกิด มาระลึกกลางอกคูชิร้อนไหม ร้อนก็แสดงไฟเกิดแล้ว ก็ดับไฟซะ หาเหตุไฉน ไฟคือเหตุ ความร้อนเป็นผลไข่ใหม่ ความฟุ้งซ่านรำคาญเป็นผลไข่ใหม่ ความหลงนะเป็นเหตุนะ ก็ดับตัวหลงซะ ตัวหลงก็คือรู้ไม่จริง รู้ไม่จริงความจริงของสังขธรรมของเรื่องนั้นๆ ก็ทำความเข้าใจในเรื่องนั้นให้มันตรงซะ ให้มันตรงตามความเป็นจริง เหมือนแก่เจ็บตาย มันต้องแก่เจ็บตายไปแล้วจะไม่ยอมให้มันแก่เจ็บตายได้ไหม ไม่ได้ก็ต้องยอมรับ เมื่อยอมรับกายมันสลายจริง แต่ใจไม่ทุกข์ ตายปีบคนนั้นไปสูงไม่ไปต่ำ เข้าใจยัง จำไว้ นะ ยานะ ต้องเตรียมตัวแล้วนะ หือ อายุน้อยแล้วนี่ หือ เราต้องเตรียมตัวไว้ สอนเราเรื่อยๆ เตรียมตัวตาย เพื่ออะไร คนนั้นจะเป็นเศรษฐีไฉน คนไม่เตรียมตัวตายคนนั้นเป็นยาจก คนไหนเตรียมตัวตายคนนั้นเป็นเศรษฐี เข้าใจยัง เพราะถ้ายังไม่สิ้นสุดแห่งกองทุกข์นี้ สิ่งที่เขาได้ประพฤติปฏิบัติก็คือต้นทุนคือ อริยทรัพย์ ที่เขาจะไปในภพภูมิที่ดีขึ้นใจ เป็นเศรษฐีใจ เข้าใจยัง นี่ให้พิจารณาให้มาก

ที่นี้สมาธิต้องฝึกต้องหัด สมาธิคือความตั้งใจมั่น คำว่าตั้งใจมั่นเหมือนเราทำงาน เรามั่น
ในงานนี้ก็ทำไปจนมันเสร็จ ไม่ทิ้งไม่เลิกไม่ละ จิตมันตั้งมั่นนั่นเอง ที่เขาเรียกโรค
สมาธิสั้นคืออะไร ทำอันนี้คิดหนึ่งไปแล้ว นิดหนึ่งไปแล้วใช่ไหม นั่นละสมาธิไม่ตั้ง
มั่น การฝึกสมาธิจะลมหายใจเข้าออกอย่างไร จริงๆก็เพื่ออะไร ฝึกนิสัยเฉยๆ นิสัย
อะไร นิสัยที่มีสมาธิตั้งมั่นไง ตั้งมั่นกับลมหายใจได้ ๑ ชั่วโมง ๒ ชั่วโมงไม่ไปเรื่องอื่น
นั่นละคือนิสัยตั้งมั่น เมื่อมีตัวตั้งมั่นตัวนี้ เอตัวนี้ละไปตั้งมั่นในการวิจยกายใจ เอา
กายใจเป็นงานไป คั้นพิจารณากายใจเรียนอยู่ในกายใจบ่อยๆ เดียวก็หมดนะ จริงไหม
เข้าใจมันหมดแล้วตำราก็เลิกเรียน พับเลย เลิก สำเร็จ ได้ปริญญาของพระพุทธเจ้า
ปริญญาอันนี้ผลคือการไม่ต้องเกิด ใช่ไหม พระพุทธเจ้ามีปริญญาให้อยู่ละ เขาเรียก
ปริญญา ๓ ฉลาดปริญญา ตีรณปริญญา ปหานปริญญา กำหนดรู้ด้วยรู้ กำหนดรู้ด้วยการ
พิจารณา กำหนดรู้ด้วยการละ พอละหมดก็เป็นสมุจเฉตปหานไม่ต้องเกิด หมดโรคใจ
เมื่อหมดโรคใจมันจะมีเชื้อโรคมีอะไรที่จะไปสืบต่อให้โรคมันเกิดได้อีกไหม มันตาย
หมดแล้ว ถ้ามันยังไม่ตายสิมันจะเกิด เพราะนั่นเขาจึงว่าอย่างเช่นการรักษาโรคติดเชื้อ
ยกตัวอย่าง ให้ยาปฏิชีวนะก็ต้องให้มันต่อเนื่องจนมันตาย ให้มันนิดๆหน่อยๆมันไม่ตาย
มันคือยาอีกละ ใช่ไหม นั่นฉันทโคกฉันทนั้น เมื่อมันหมดเชื้อโรคตายเด็ดขาดแล้วก็โรค
นั้นจบ จบเกมกันที ลากันที ไม่ต้องเจอกันอีกแล้ว นี่เหตุนี้ให้รู้จักโรค การไม่มีโรค
เป็นลาภอันประเสริฐไป การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ นี่พุทธพจน์บทนี้ โรคนี้ละ
คือโรคของใจ นั่นโรคนี้มีพิษร้อน ท่านจึงเรียกว่า ราคคคิ โทสคคิ โมหคคิ ไฟคือราคะ
ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ เหตุนี้เราประพฤติปฏิบัติ แม้แต่โรคยังไม่หายเด็ดขาดก็ยังมี
ผลให้เราได้ชื่นใจนะ ทำให้เราเย็นลงไหม เบาลงไหม โยมว่าเบาไหม พึ่งบ่อยๆ แล้วเบา
ไหม (ดีขึ้น) หือ (ทำใจได้) เออ นั่นละทำใจได้ดีขึ้นนั่นละมันเบาละนะ เดียวมันก็เบา
ไปเรื่อยๆ เหมือนเขารักษาโรค พยายามถูโรค มันจะค่อยๆเบาแล้วใช่จะค่อยๆลงนะ
จนกว่าไขมันจะหายหมด โรคมันตายหมด นั่นละแสดงว่าถูกทาง เหตุนี้ที่นี้ปัญญา
จริงๆปัญญาก็บอกแล้วเมื่อกี้ หัดวิจยหัดรู้จักโอปะนะยโก เห็นคนเจ็บคนเกิดก็ต้อง
น้อมมาสู่ตัวเรา นี่ละความไม่เที่ยงความมีเหตุปัจจัย มาสอนเราอย่างนี้บ่อยๆคนนั้นก็
ธรรมดา ได้สติธรรม เราไม่ใช่ต้องการคนนั้นแก่คนนั้นตาย โอ๊ย คนนั้นตายอีกแล้ว
ร้องไห้ฮือๆกับเขา ไม่ใช่ นะ อ้อ มันตายก็เพราะอะไร เพราะมันไม่เที่ยง มันมีเหตุมี
ปัจจัย เพราะรูปนี้เป็นเหตุ เราก้เหมือนเขา เขาไปก่อนเราเพื่อนเอ๊ย ต่อไปเดี่ยวเราก้ตาม

เขาไป อันนี้พูดโดยสมมติว่าเรา จริงๆก็คือกายนี้ จะต้องไปตามกัน นี่ละจึงเกิดความ
เมตตาต่อกัน ความเอื้ออารีต่อกัน ไซ้ใหม่ เพราะเป็นเพื่อนทุกข์ร่วมเกิดแก่เจ็บตาย
เมื่อเห็นตรงนี้จิตจะอ่อนโยน เมื่อจิตอ่อนโยนจิตนั้นจะเป็นจิตที่สมควรแก่ความรู้
ความเห็นที่ถูกต้อง คือปัญญานั้นเอง เหตุนี้วันนี้ก็ได้พูดให้ฟังถึงไฟถึงโรค รากคคิ
โทสคคิ โมหคคิ ไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ ไฟ ๓ กองนี้เผาใจของมนุษย์
ของสัตว์มาไม่รู้กี่ภพกี่ชาติ ไฟนี้ไม่เคยดับ เพราะเดิมเชื้อให้มันตลอด ถ้าจะดับไฟนี้อย่า
ให้เชื้อมันคืออาหารนั่นเอง เมื่อมันไม่ได้กินอาหารไม่ได้เชื้อ ไฟนี้ย่อมดับในที่สุด
นั่นเอง นั่นละคือที่สุด วันนี้ได้แนะนำเท่านี้ก็สมควรแก่เวลา น่าจะเข้าใจกันนะ พูด
โดยย่อๆ นี่ละให้ดับไฟในใจกันเถิด อาณิสสแห่งการดับไฟในใจเป็นคุณประโยชน์ต่อ
เราอย่างมหาศาล ตักภพตัดชาติไปไม่รู้เท่าไร เขาเรียกว่าอนันตริยกรรมฝ่ายกุศล ให้
เข้าใจเอาไว้ แล้วก็สมกับที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้มนุษย์สมบัตินี้ ได้เจอพระ
สัทธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าซึ่งเป็นของที่หาได้ยาก มนุษย์สมบัติก็หาได้ยาก
สัทธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่จะเกิดแต่ละครั้งก็หาได้ยาก เพราะต้องอาศัยการตรัส
รู้ การสั่งสมบารมีของพระองค์ถึง ๒๐ อสงไขยแสนมหากัป ที่ยาวไกลมาก เมื่อเราได้
พบได้เจอเจอเป็นบุญลาภของเราแล้ว ก็จงนำมาประพฤติปฏิบัติหาความจริงคือสัจ
จธรรมเข้าสู่ใจ สอนใจนี้เพื่อรักษาโรคนั่นเอง เราอย่ามัวไปรักษาโรคข้างนอกจนลืม
รักษาโรคภายในตนเอง ถ้าเราได้รักษาโรคภายในตัวเองแล้ว เราเองนั่นละจึงเป็นผู้ที่ได้
พบความสุขที่แท้จริง สมดังพุทธพจน์ว่า อตตาคิ อตตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน
นัตถิ สันติปรัง สุขัง สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี สงบจากโรคทั้งหมด โรคมันสงบมัน
ตายแล้ว เท่านั้นละนะ ยถาฯ.